ვინ დაიცავს საზოგადოებას?!

ზაურ ნაჭყებია

ჟურნალ „ბიზნესი და კანონმდებლობის“ რედაქტორთა საბჭოს თავმჯდომარე

*ამ ცოტა ხნის წინათ დაფუძნდა ჟურნალისტთა გაერთიანება **„ჟურნალისტები სიტყვის თავისუფლებისთვის“**. საინფორმაციო ჯლიპი გვაუწყებს, რომ გაერთიანებაში გაწევრიანების უფლება აქვთ როგორც მოქმედ ჟურნალისტებს, ისე მედიაში მომუშავე ადამიანებსაც.*

ასეთი ჟურნალისტური გაერთიანების აუცილებლობა ნამდვილად იგრძნობა საქართველოში. არ არის საკამათო, რომ ქვეყანაში სიტყვის თავისუფლებას საფრთხე შეექმნა და იგი სწორედ გაერთიანებული ძალებით უნდა დავიცვათ. თუმცა, კითხვას ბადებს რამდენიმე გარემოება, რომელსაც პასუხი უნდა გაეცეს. კერძოდ, **ანალოგიური ჟურნალისტური გაერთიანებები (ფედერაციები, ასოციაციები, კავშირები) ადრეც არსებობდა და ქაღალდზე დღესაც არსებობენ, მაგრამ... მათ ჟურნალისტთა უფლებების დაცვაზე არსებითად არ უზრუნიათ!**

მეორეც, ახალი არასამთავრობო სტრუქტურის შექმნის აუცილებლობა მაინცდამაინც მაშინ გაგვახსენდა, როცა სერიოზული პრობლემების წინაშე აღმოჩნდნენ ტელეკომპანია „კავკასია“ და საკაბელო მაუწყებლობა „მაესტრო“ (?!)

ვინ დაიცავს ჟურნალისტთა უფლებებს?

ქართული მედია რომ ჩაწიხლულია, საკამათო ნამდვილად არ არის. არც ის არის საკამათო, რომ სხვადასხვა გარემოებათა გამო იგი საზოგადოებრივი აზრის ფორმირების ფუნქციას, სამწუხაროდ, ვერ ასრულებს. პირიქით, ხშირად არასწორი, ტენდენციური საგაზეთო პუბლიკაციების თუ ელექტრონული პროდუქციის წყალობით აშკარად ხელს უშლის რეალობის ობიექტურად აღქმას. **რაც ყველაზე საგანგაშოა, იმდენად შემოიჭრა ქართულ მედია-სივრცეში ე.წ. „შავი პიარი“, რომ ლამისაა, საზოგადოება უზნეობის ჭაობში ჩაიხრჩოს. არაფერს ვამბობ იმ ადრესატებზე, ვისკენაც ჟურნალისტური მახვილია მიმართული...**

ქვეყანაში თავისუფალი მედიის უფლებები აშკარად ირღვევა – **ხელისუფლებამ თავის კონტროლქვეშ მოაქცია ელექტრონული მედია საშუალებები** (რაც შეეხება ბეჭდურ მედიას, აქ სხვა პრობლემასთან გვაქვს საქმე), **რითაც საფრთხე ექმნება დამოუკიდებელი აზრის არსებობას.** სწორედ ეს გვაიძულებს, რომ ჟურნალისტები ერთ მუშტად შევიკრათ და თვითონვე დავიცვათ საკუთარი უფლებები. თუმცა, მხოლოდ ჟურნალისტების უფლებების დაცვაზე აპელირებით ჯეროვნად ვერც პროფესიულ მოვალეობას შევასრულებთ და ვერც სიტყვის თავისუფლებას შევინარჩუნებთ!

ჟურნალისტი რომ თავისუფალი იყოს, როგორც მინიმუმ, თავისუფალ მედია საშუალებებში უნდა მუშაობდეს. თუ გავითვალისწინებთ, რომ პოლიტიკას ყოველთვის მედია-მფლობელები განსაზღვრავენ, ძნელია, ჟურნალისტს ობიექტურობა და ჟურნალისტური ეთიკის დაცვა მოვთხოვოთ. ამით იმის თქმა მინდა, რომ ხშირად ჩვენი კოლეგები საკუთარი მრწამსისა და სურვილის წინააღმდეგ მიდიან და სამსახურის შენარჩუნების მიზნით მედია-მფლობელთა დავალებებს მორჩილად ასრულებენ.

აქედან გამომდინარე, შთაბეჭდილება მრჩება, რომ ახალი ჟურნალისტური გაერთიანების ინიციატორებმა პრობლემის ცალმხრივად გადაწყვეტა მოინდომეს. დიახ, **მედიაში მომუშავე (თუ ცალკეულ შემთხვევას არ მივიღებთ მხედველობაში) სულაც არ ნიშნავს მედიამფლობელს, რაც მას თავისუფალი მოქმედების ხარისხს აშკარად უზღუდავს.**

ეს აზრი კიდევ უფრო გამიმყარდა, როცა ამ ბოლო ხანებში **„ალია-ჰოლდინგზე“ „ქართუ ჯგუფის“** პრესსამსახურის მასირებული შეტევის მოწმენი გავხდით. **შეტევის ობიექტი** („ალია-ჰოლდინგი“) **კოლეგების მხრიდან სოლიდარობის მიღმა აღმოჩნდა. მეტიც, რამდენიმე ქართულმა გაზეთმა რეკლამის**

ნიღბით თავისი გვერდები სიამოვნებით დაუთმო კიდეც „ქართუ-ჯგუფის“ პრესსამსახურს. დუმს ახლად შექმნილი გაერთიანება „ჟურნალისტები სიტყვის თავისუფლებისთვის“, რაც ალბათ იმაზე მეტყველებს, რომ ამ კონკრეტულ შემთხვევაში „ალია-ჰოლდინგი“ კოლეგების მხარდაჭერას (სოლიდარობას) არ იმსახურებს (?!)

საკმაოდ დამაფიქრებლად მეჩვენა ცნობილი ბიზნესმენის ბ-ნ **გოგი თოფაძის** პუბლიკაცია **„კარგად დაფიქრდით!“** (გაზეთი „რეზონანსი“, 22 ივლისი, 2008 წ. № 147). ბ-ნი გოგი გვიხსნის შეშფოთების მიზეზს და ყოვლად დაუშვებლად მიიჩნევს გაზეთის მხრიდან ქართველი ქველმოქმედის ბ-ნ **ბიძინა ივანიშვილის „ქვეყნის მტრად“** გამოქანდაკების მცდელობას. იგი, არც მეტი, არც ნაკლები, აღნიშნულს შანტაჟს უწოდებს. ცხადია, ეს იმდენად **„დაზარალებულის“ (ივანიშვილის)** ადვოკატობა არ არის, რამდენადაც იმ საშიშ ტენდენციებზე ყურადღების გამახვილება, რაც ქართულ მედია-სივრცეში შეინიშნება (შეიძლება ითქვას, დამკვიდრდა კიდეც). ბიზნეს-სტრუქტურებთან ურთიერთობის პირადი გამოცდილება საშუალებას მაძლევს ღიად დავაფიქსირო, რომ **მედიისა და ბიზნესის ურთიერთობა საქართველოში არც თუ ისე ჰარმონიულია, რაშიც ორივე მხარეა დამნაშავე**. თუმცა, ეს არ გვაძლევს იმის უფლებას, რომ ფართო გასაქანი მივცეთ ე.წ. **„შავ პიარს“** და მედია საშუალებები შანტაჟისა და ქვენა გრძნობების დასაკმაყოფილებლად გამოვიყენოთ.

დიახ, ის, რომ ქართული ბიზნესი დღემდე ვერ გახდა ქართული მედიის ღირსეული პარტნიორი და პირიქით, სულაც არ ნიშნავს, რომ ხელი ავიღოთ პროფესიულ ეთიკაზე და ჟურნალისტური მახვილი ვიღაცის დასაშანტაჟებლად და ადამიანური ღირსების ტალახში ამოსასვრელად (ბოდიშს ვიხდი ასეთი გამოთქმისთვის) **გამოვიყენოთ**. ბ-ნი **ბიძინა ივანიშვილის** დამსახურება ქართველი ერის წინაშე ცხადია, ამას ისტორიაც არ დაუკარგავს, მაგრამ აქ არა იმდენად კონკრეტული პიროვნების შეურაცხყოფასთან გვაქვს საქმე, რამდენადაც ქართულ მედია-სივრცეში დამკვიდრებულ ტენდენციასთან – **მე ვიტყვი და შენ თავი იმართლე!**

ცალ კარში თამაშს რომ არ დაემსგავსოს!

სტუდენტობისას ჟურნალისტიკის ფაკულტეტის იმჟამინდელმა დეკანმა, აწ განსვენებულმა **დავით გამეზარდაშვილმა** პირველი ლექცია ასე დაიწყო: **„ახალგაზრდებო, ჟურნალისტიკა – ეს პროსტიტუციაა!**“ არ მახსოვს ამ სიტყვების ავტორად ვინ დაიმოწმა, მაგრამ იმ მომენტში გულგატეხილი და იმედგაცრუებული დავრჩი!

მერე და მერე, ნამდვილად დავრწმუნდი ამ სენტენციის ჭეშმარიტებაში: **თუ ზოგადად ჟურნალისტიკა საზოგადოებრივი აზრის ფორმირებისა და თვით საზოგადოების ცნობიერებაზე ზემოქმედების მძლავრი იარაღია, ბუნებრივია, თეთრის შავად წარმოჩენა, რეალობის დამახინჯება, მითუმეტეს, ქვენა გრძნობების კარნახით ჟურნალისტური მახვილის ვიღაცის წინააღმდეგ აღმართვა, პირდაპირ რომ ვთქვათ, ნამდვილი პროსტიტუციაა.**

სამწუხაროდ, საქართველო ვერ ასცდა ამ რეალობას – საზოგადოება ნაკლებადაა დაცული შეკვეთილი, ტენდენციური, პიროვნულად შეურაცხმყოფელი ბეჭდვითი თუ ელექტრონული მედიის თავდასხმებისაგან. არსებითი მნიშვნელობა არა აქვს დაკვეთა ხელისუფლებისგან მოდის, თუ კონკრეტული ჯგუფებისგან. ამასთან, არ არსებობს არანაირი ქმედითი მექანიზმი, რომელიც საზოგადოებას ამ მეტად საშიში ტენდენციისგან დაიცავდა!

არადა, რა განსხვავებაა, მედია-საშუალებათა დახურვის შემთხვევაში ინფორმაციულ ვაკუუმში ვამყოფებთ საზოგადოებას, თუ ზემოთ ჩამოთვლილი „მეთოდების“ წყალობით მის ცნობიერებას არასწორ კალაპოტში მოვაქცევთ?!

ჩემის აზრით, ჟურნალისტურმა გაერთიანებამ **„ჟურნალისტები სიტყვის თავისუფლებისთვის“** აქცენტები სწორედ ამ პრობლემათა მოგვარებაზე უნდა აიღოს: **მან უნდა შეძლოს ჟურნალისტებთან ერთად გააერთიანოს მედია-მფლობელებიც. ისინი, ვინც არსებითად განსაზღვრავენ მედია-პოლიტიკას. შეიმუშაოს პროფესიული ეთიკის კოდექსი, რომელიც დაავალდებულებს გაერთიანების სუბიექტებს – იყონ რეალობის ობიექტური მსაჯულნი, პატივი სცენ პროფესიულ ღირსებას და თავიანთი ქმედებით იტვირთონ პასუხისმგებლობა საზოგადოების წინაშე. სხვანაირად, ყველაფერი ცარიელ კარში თამაშის შთაბეჭდილებას ტოვებს.**